

Cursus en opvang in één!

PEDAGOGISCH BELEIDSPLAN CURSUSBSO

Versie april 2010

INLEIDING

De CursusBSO is een particulier initiatief met als basis een aantal uitgangspunten waar de huidige manier van BSO-opvang niet (altijd) aan voldoet.

Uitgangspunten CursusBSO:

- Een zinvolle besteding van de middag aansluitend op de voorkeuren van het kind
- Een mindere belasting van de ouders op hun vrije dagen door cursussen te integreren in de naschoolse opvang
- En daardoor meer gezamenlijke vrije tijd voor ouder en kind
- Het creëren van meer plekken in de buitenschoolse opvang

Dit wordt bereikt door het combineren van de opvang met een cursus. Kinderen volgen in de tijd waarin ze normaliter naar de opvang gaan een cursus die zij anders in hun 'vrije' tijd gevolgd zouden hebben. Ouders hoeven hierdoor hun kinderen op hun 'eigen' vrije dagen niet meer te brengen en te halen en houden zo meer 'kwaliteit'-tijd met hun kind over. Doordat bovendien deze opvang plaats kan hebben op een aparte cursuslocatie komen er meer plekken beschikbaar in de reguliere buitenschoolse opvang.

Deze vorm van cursusopvang is alleen geschikt voor korte opvangdagen, omdat het van een kind te veel gevraagd zou zijn om meer dan 1,5 uur de concentratie voor een cursus vast te houden. De CursusBSO biedt dit nieuwe concept van opvang en cursus daarom aan op maandag, dinsdag en donderdag tijdens de schoolweken. Voor studiedagen en vakantieopvang (hele dagen) is samenwerking gezocht met bestaande BSO's.

UITGANGSPUNTEN VOOR OPVANG

Voor de CursusBSO is het kind het uitgangspunt van de invulling van de middag. Het streven is dat het kind plezier heeft en graag naar de buitenschoolse opvang gaat. Tevreden kinderen geven tevreden ouders. Zij moeten een goed gevoel hebben bij de CursusBSO en het kind met een gerust hart bij ons achterlaten.

Om dit te bereiken zet de CursusBSO zich in voor talentontwikkeling bij kinderen. Een kind voelt zich goed en tevreden als hij bezig kan zijn met de dingen die hij leuk vindt en waar hij goed in is; daar waar zijn intelligentie zich bevindt. Het kind kan dit bij de CursusBSO doen in de vorm van een cursus.

Zowel bij de keuze van het cursusaanbod, als ook tijdens de cursussen wordt uitgegaan van de talenten, kracht en competenties van het kind. Het volledige ontwikkelpotentieel van een kind kan op die manier aangesproken worden. Dit kan door de manier van leren en de interesses van het kind bepalend te laten zijn. Er zijn heel veel factoren bepalend bij de ontwikkelingsmogelijkheden van een kind. Elk kind heeft zijn eigen sterke kanten.

Op basis van de principes van Gardner (Meervoudige intelligentie (MI)) kunnen deze sterke kanten in verschillende vormen van intelligentie worden ingedeeld:

1. verbaal-linguïstisch (woordknap)
2. logisch-mathematisch (rekenknap)
3. visueel-ruimtelijk (beeldknap)
4. muzikaal-ritmisch (muziekknap)
5. lichamelijk-kinesthetisch (beweegknap)
6. naturalistisch (natuurknap)
7. interpersoonlijk (mensknap)
8. intra-persoonlijk (zelfknap)

Een kind is niet op één manier intelligent, maar kan op verschillende manieren intelligent zijn. Ieder persoon heeft een 'mentale vingerafdruk': een persoonlijk profiel van sterker en minder sterk ontwikkelde intelligenties. Dit is door aanleg bepaald, maar ook sterk ontwikkelbaar.

Tijdens school wordt er vooral aandacht besteed aan de eerste drie vormen van intelligentie. Wij proberen met ons cursusaanbod en tijdens de cursussen vooral te zorgen dat ook de andere vormen van intelligentie aan bod komen en worden aangesproken. Ook de docenten hebben oog voor de verschillende vormen van intelligentie van het kind. De werkvormen en de instructies tijdens de cursus worden afgestemd op de diversiteit aan intelligentievormen.

Daarom is het van belang dat een kind (samen met de ouder) bij de CursusBSO een cursus kiest die het leuk vindt en die aansluit bij zijn interesses en sterke kanten. Gedurende één periode (die altijd loopt van de zomervakantie tot de kerst of van de kerst tot de zomervakantie) blijft het kind deze cursus volgen met een vast aantal andere kinderen. Hierdoor ontstaat er een vertrouwde omgeving en sociale veiligheid. De middag heeft een vaste structuur, waardoor het voor het kind duidelijk is wat het kan verwachten en wat van hem/haar verwacht wordt.

Dit beleid wordt verder praktisch uitgewerkt in het werkplan CursusBSO, dat u als bijlage aantreft.

MISSIE, DOELSTELLINGEN EN ALGEMENE PEDAGOGISCHE VISIE

MISSIE

De missie van De CursusBSO luidt:

“Het bieden van een zinvolle invulling van de naschoolse uren door middel van talentontwikkeling tijdens een zelfgekozen cursus gegeven door vakbekwame docenten in een sfeer van onderlinge geborgenheid.”

DOELSTELLINGEN

Dit vertaalt zich in de praktijk in de volgende doelstellingen:

- Het combineren van opvang en cursus
- Tijdens de cursus een optimaal samenspel tussen docent en kinderen bij de (talent)ontwikkeling van het kind
- Tijdens de cursus ook aandacht voor het groepsproces, de talenten, competenties en gedragingen van het kind in de groep en het sociale samenspel

Deze doelstellingen zorgen voor kinderopvang die cursus en opvang combineert. Hierdoor kunnen kinderen de invulling van hun middag grotendeels zelf bepalen door te kiezen voor een cursus die aansluit bij hun interesse en vaardigheden en worden ouders ondersteund bij de (talent)ontwikkeling van hun kinderen. Bovendien blijft er meer vrije tijd met elkaar over, doordat de cursus nu niet in ‘vrije’ tijd, maar in opvangtijd wordt gevolgd.

PEDAGOGISCHE VISIE

Door het combineren van opvang met een zelfgekozen cursus, kunnen kinderen in een veilige sociale omgeving, binnen een vooraf bepaalde structuur (regels en afspraken), hun eigen passie volgen en hun interesse en vaardigheden verder ontwikkelen. Dit gebeurt met respect voor elk individu; door het kind zijn grenzen te laten ervaren en uit te dagen zich buiten deze grenzen te wagen. Dit wordt bevorderd door middel van een liefdevolle houding, wederzijds vertrouwen en bovenal, met plezier!

PEDAGOGISCH BELEID

Wij proberen de pedagogische visie, zoals hierboven beschreven, te bewerkstelligen door middel van het pedagogisch beleid, dat de volgende aspecten kent: sociale en emotionele veiligheid, persoonlijke en sociale competentie en de overdracht van normen en waarden.

SOCIALE EN EMOTIONELE VEILIGHEID

De sociale en emotionele veiligheid van het kind moet gewaarborgd zijn. Vooral als tijdens de cursus van het kind gevraagd wordt de eigen grenzen te verkennen en eventueel te verleggen, is een situatie van emotionele veiligheid vereist. Een goede en effectieve communicatie met de kinderen is van groot belang voor de emotionele veiligheid van het kind. Bij de CursusBSO gaan wij hierbij uit van de theorieën van Solter en Gordon, die een aantal voorwaarden stellen aan effectieve communicatie. In de bijlage vindt u de uitgangspunten van deze theorieën.

Veilige sociale omgeving

De CursusBSO biedt deze door de kinderen in te delen in vaste cursusgroepen (van maximaal 14 kinderen) gedurende in ieder geval een half jaar. De kinderen hebben een vaste leiding in de vorm van een vaste docent voor hun cursus. Door bovendien een vaste structuur van de middag te hanteren, wordt er alles aan gedaan om een zo veilig mogelijke sociale omgeving te creëren.

Gezonde groepsdynamica

Daarnaast is het belangrijk dat er gezorgd wordt voor een goede groepsdynamica tijdens de cursus. Primair is de docent hiervoor verantwoordelijk en vanuit zijn/haar bekwaamheid voor het geven van de cursus hierin ook geschoold (in theorie en/of praktijk).

Omdat de docent echter een onderdeel vormt van het groepsproces en hierin niet altijd objectief kan zijn, heeft de CursusBSO ervoor gekozen een extra pedagogisch medewerker in te zetten, wiens specifieke taak het is de groepsprocessen te observeren en bij te sturen indien nodig.

Individueel welbevinden van het kind in de groep

Bovendien kan deze pedagogisch medewerker zich richten op individuele problemen met kinderen die door hun eigen gedrag of het gedrag van de groep buiten de groep dreigen te vallen. De pedagogisch medewerker is verantwoordelijk voor het welbevinden van alle individuen binnen de CursusBSO. Deze medewerker signaleert specifieke gevallen,

bespreekt dit met de docent en kind(eren) in kwestie en eventueel met de leiding van de CursusBSO en de ouders van het kind.

Vertrouwen en het streven naar een gezamenlijke constructieve oplossing zijn hierbij altijd uitgangspunten.

ONTWIKKELEN VAN DE PERSOONLIJKE EN SOCIALE COMPETENTIES

Persoonlijke ontwikkeling

Bij de CursusBSO vindt de persoonlijke ontwikkeling grotendeels plaats tijdens de cursus. De docent houdt hierbij in de gaten dat elk individueel kind voldoende aan bod komt, houdt de grenzen en het niveau van elk kind in de gaten en daagt het kind op het eigen niveau uit tot het verleggen van zijn grenzen en het verkennen van nieuwe mogelijkheden.

Persoonlijke 'talent'ontwikkeling

In het cursusaanbod en tijdens de cursussen wordt getracht zoveel mogelijk verschillende sterke kanten/intelligenties van de kinderen aan te spreken, uit te dagen en te ontwikkelen. Zoals bij de inleiding al even kort aangegeven hanteert de CursusBSO voor de indeling van deze verschillende vormen van intelligentie de principes van Gardner. Hieronder volgt een uitleg van de begrippen van deze indeling met voorbeelden.¹

1. verbaal-linguïstische intelligentie

Het vermogen om zowel gesproken als geschreven taal te begrijpen. Een gevoeligheid voor de betekenis van woorden en voor de verschillende functies die de taal vervult.

Voorkeur voor:

lezen, praten, schrijven, kruiswoordpuzzels, verhalen, gedichten, grappen, discussiëren, debatteren.

Een kind dat sterk verbaal-linguïstisch intelligent is, richt zich primair op taal; op dat wat hij of zij hoort en op wat gezegd wordt. Dit kind geniet van lezen, schrijven, luisteren en spreken. Het is gevoelig en ontvankelijk voor talige informatie en heeft als het ware een 'radar' om nuances en niveaus in taaluitingen snel aan te voelen.

Je doet deze kinderen een plezier met taallessen en het gebruiken van taal (mondeling en schriftelijk) als middel bij het uitvoeren van allerlei soorten leeractiviteiten. Deze intelligentie

¹ overgenomen uit de samenvatting van Howard Gardner – Meervoudige intelligentie (MI), *over de hegemonie van de kennisvakken*.

drukt zich onder meer uit in het vertellen van verhalen en grappen, discussiëren, gedichten schrijven en voordrachten houden.

Sophie is iemand met een sterk ontwikkelde 'verbaal-linguïstische intelligentie':

Sophie richt zich op taal, wat ze hoort, op wat er gezegd wordt. Ze luistert naar de manier waarop de kinderen zich uitdrukken, wat ze precies zeggen en hoe ze hun belevingen, gedachten en gevoelens verwoorden. Sophie let op taalpatronen en intonatie.

2. logisch-mathematische intelligentie

Het vermogen om zowel inductief als deductief te denken; om getallen en symbolen mentaal te manipuleren en om abstracte begrippen te hanteren en te creëren.

Voorkeur voor:

rekenen, calculeren, begroten, redeneren, experimenteren, logica, getallen en symbolen, jaartallen.

Een kind dat sterk logisch-mathematisch intelligent is, geniet van het oplossen van problemen en het vaststellen van verbanden. Typisch voor deze intelligentie is o.a. het creëren van, denken over en oplossen van problemen; het analyseren van objecten en situaties; het gebruik maken van abstracte symbolen; het ontdekken en gebruiken van algoritmes en het planmatig problemen aanpakken.

Je doet deze kinderen een plezier door ze planmatig problemen op te laten lossen en ze objecten en situaties te laten analyseren. Zij voelen zich immers aangetrokken tot cijfers, verbanden en problemen.

Mirjam is iemand met een sterk ontwikkelde 'logisch-mathematische intelligentie':

Mirjam voelt zich van nature aangetrokken tot en op haar gemak met allerlei soorten rekenopgaven, puzzels, logische problemen en dat soort dingen. Ze is goed in cijferen en hoofdrekenen. Ze heeft bovendien een sterke affiniteit met een logische, planmatige benadering van allerlei soorten vragen en problemen.

3. visueel-ruimtelijke intelligentie

Het vermogen om ruimtelijke vormen en beelden waar te nemen en te reproduceren, om deze beelden mentaal te manipuleren en om nieuwe mentale beelden te creëren.

Voorkeur voor:

tekenen, knutselen, legpuzzels, ontwerpen, schetsen, inrichten, architectuur, foto's, navigeren, grafische voorstellingen, schema's.

Een kind dat sterk visueel-ruimtelijk intelligent is, geniet van ontwerpen, tekenen, kleuren, combineren, objecten ordenen, poppetjes en figuurtjes tekenen en heeft vaak een goed richtingsgevoel.

Je doet deze kinderen een plezier als ze zich kunnen uitdrukken door collages te maken, decoreren, pagina's op te maken en landkaarten te maken. Zij voelen zich immers aangetrokken tot ruimtelijke relaties, vormen, kleuren, grootte en richting.

*Samuel is iemand met een sterk ontwikkelde 'visueel-ruimtelijke intelligentie':
Samuel concentreert zich allereerst op ruimtelijke verhoudingen, op kleuren en op vormen. Zijn oog valt van nature op de ruimte die hij betreedt, de onderlinge verhoudingen van objecten in die ruimte, visuele patronen (bijvoorbeeld in behang, plafonds, enz. enz.), inrichting, kleurarrangement, de wijze waarin de ruimte en de inrichting vormgegeven is. Hij heeft een sterk ontwikkeld oog voor visuele elementen, visuele informatie. Hij kan in gedachten driedimensionale oplossingen voor ruimtelijke vragen en problemen visualiseren en voor zich zien hoe 't zal worden.*

4. muzikaal-ritmische intelligentie

Het vermogen om betekenis te ontleen aan muzikale patronen, klanken en ritmes Deze kunnen creëren en reproduceren.

Voorkeur voor:

componeren, ritme en melodie, muziek lezen, maken of beluisteren, neuriën, zingen, fluiten, rappen.

Een kind dat sterk muzikaal-ritmisch is, geniet van het luisteren naar en/of het maken van muziek in velerlei vormen en waardeert muziek in het algemeen .

Je doet deze kinderen een plezier door ze een muziekinstrument te laten spelen, liedjes te zingen en melodieën en teksten te laten componeren.

*Lucas is iemand met een sterk ontwikkelde 'muzikaal-ritmische intelligentie':
Lucas denkt muzikaal. Dikwijls hoort hij muziek in zijn hoofd. Vaak heeft hij muzikale associaties, fluit, zingt, neuriet hij. Ook drumt hij op en met alles wat los en vast zit. Ritmes*

trommelen met z'n vingers, dat soort dingen. Hij neemt graag deel aan muziekactiviteiten, voordrachten, musicals e.d.

5. lichamelijk-kinesthetische intelligentie

Het vermogen om het eigen lichaam te gebruiken en te controleren. Het beheersen van de kleine motoriek, nodig voor het manipuleren van kleine objecten, als van 'totale' bewegingen, zoals bijvoorbeeld bij dans.

Voorkeur voor:

gymnastiek, sporten, bewegen, dansen, choreografie, acteren, mime, lichaamstaal, jongleren, handvaardigheid, knutselen.

Een kind dat sterk lichamelijk-kinestetisch is, geniet van fysieke activiteiten, praktische 'doe'-activiteiten, toneelspelen en het ontwikkelen van fysieke vaardigheden.

Je doet deze kinderen een plezier door het leren te baseren op fysieke ervaringen. Lichamelijk-kinesteten voelen zich immers aangetrokken tot beweging, lichaamstaal, praktische handelingen en doe-activiteiten.

Naomi is iemand met een sterk ontwikkelde 'lichamelijk-kinestetische intelligentie': Naomi focust vaak als eerste op de lichamelijke indrukken van kinderen... de manier waarop ze in hun vel steken, bewegen, zich fysiek uitdrukken: wat hun lichaamstaal voor informatie geeft. Ze geeft kinderen graag de gelegenheid actief bezig te zijn. "Materiaal moet je voelen, ervaren, manipuleren en bewerken" is haar uitgangspunt. En van leren met hoofd, hart en handen vindt ze die handen wel heel belangrijk.

6. naturalistische intelligentie

Het vermogen om onderscheid te maken tussen verschillende verschijnselen en deze tot op detail kunnen classificeren.

Voorkeur voor:

analyseren van overeenkomsten en verschillen, milieu, flora en fauna, natuurlijke fenomenen, verzamelen en classificeren, genieten van de natuur, natuurbescherming, ecologisch bewustzijn.

Een kind dat sterk naturalistisch is, voelt zich sterk aangetrokken tot planten, dieren, landschappen en natuurlijke fenomenen zoals weer, klimaat, stenen e.d. Aan deze intelligentie is ook het vermogen verbonden snel overeenkomsten en verschillen waar te nemen en te classificeren.

Je doet deze kinderen een plezier door ze activiteiten te laten doen met betrekking tot het verzamelen, analyseren, bestuderen en zorgen voor planten en dieren.

Lars is iemand met een sterk ontwikkelde 'naturalistische intelligentie':

Lars voelt zich spontaan aangetrokken tot natuurlijke elementen in de omgeving. Hij reageert als vanzelf op allerlei natuurlijke stimuli. Hij herkent en classificeert vrij specifieke soorten en heeft oog voor detail.

7. interpersoonlijke intelligentie

Het vermogen om onderscheid te maken tussen verschillende individuen en hun stemmingen, motieven en temperament. En om met andere individuen te communiceren.

Voorkeur voor:

vrienden, feestjes, leiden en organiseren, teamplayer, interactie, communiceren, samenwerken, zorgen, conflicten oplossen, in gezichtspunten van anderen verplaatsen.

Een kind dat sterk interpersoonlijk is, geniet van werken met, zorgen voor en leren met anderen. Ze hebben een natuurlijke radar voor behoeften, intenties, gevoelens en wensen van anderen en stemmen daar gemakkelijk op af.

Je doet deze kinderen een plezier door ze te laten communiceren, contact te hebben en ervaringen uit te wisselen met derden.

Eric is iemand met een sterk ontwikkelde 'interpersoonlijke intelligentie':

Eric let als eerste op non-verbaal gedrag, op wat kinderen uitstralen. Of ze zich prettig voelen of juist niet, of ze aandacht voor elkaar hebben. Hij is ook geïnteresseerd in hoe de kinderen samenwerken, hoe ze rekening houden met elkaar. Eric let op welbevinden en betrokkenheid. Op sfeer en groepsklimaat.

8. intra-persoonlijke intelligentie

Het vermogen tot zelfreflectie en het bewustzijn van de eigen innerlijke wereld.

Het vermogen om eigen gevoelens te onderscheiden en te zien als drijfveer voor het eigen handelen.

Voorkeur voor:

zelfonderzoek, zelfkennis, dagboek bijhouden, fantaseren, dromen, filosofisch, in contact treden met jezelf.

Een kind dat sterk intrapersoonlijk is, geniet van afzondering, stilte, contemplatie, reflectie en van de gelegenheid om innerlijke ervaringen en gedachten te kunnen verkennen.

Je doet deze kinderen een plezier door bij het leren een beroep te doen op stemmingen, herinneringen, intuïties, waarden, gevoelens en fantasieën.

Harrie is iemand met een sterk ontwikkelde 'intrapersoonlijkheid':

Harrie is veelvuldig in contact met zijn 'binnenwereld', zoals hij dat graag noemt; de continue stroom van gedachten, gevoelens, impressies, stemmingen, waarnemingen. Daar neemt hij graag de tijd voor. Stilstaan bij jezelf, weten wat er in je leeft, bewustworden van en focussen op je gewaarwordingen, dat leeft voor hem. Stiltetijd; tijd om dingen rustig op een rijtje te zetten, aandacht voor jezelf vindt hij dan ook heel belangrijk.

De bovenstaande verschillende vormen van intelligentie geven de docenten en pedagogisch medewerkers van de CursusBSO een houvast bij het benaderen van een kind. Elk kind is uniek en verdient speciale aandacht. Deze indeling maakt het mogelijk deze aandacht zo specifiek mogelijk op het kind af te stemmen. Het is echter geen indeling in hokjes. Het uitgangspunt blijft het welzijn van het kind en het positieve samenspel tussen kind en docent/pedagogisch medewerker hierin.

Sociale ontwikkeling

De cursus is ook een goede omgeving voor het trainen van de sociale vaardigheden van het kind. Er wordt gezorgd voor een goede groepsdynamica (zie hierboven), waarbinnen de kinderen hun sociale vaardigheden (verder) ontwikkelen, door naar elkaar te luisteren, adequaat te communiceren, conflicten te voorkomen en elkaar te helpen.

OVERDRACHT VAN NORMEN EN WAARDEN

Dit betreft met name het opstellen van regels, het maken van afspraken en het belonen en corrigeren dat hier onherroepelijk mee verbonden is. De regels en afspraken worden 1x in de maand tijdens de start bij het eten en drinken met de kinderen besproken.

Het uitsluitend opstellen van regels en het maken van afspraken (10 gouden regels CursusBSO) is hierbij onvoldoende. De groepsleiding/docenten moeten het goede voorbeeld geven. Zij spreken kinderen aan op hun gedrag, maar zijn zelf ook aanspreekbaar op hun eigen gedrag, door andere groepsleiding/docenten, door ouders en door de kinderen. Er is

sprake van open communicatie tussen alle groepen en in de groepen onderling. Respect voor elkaar blijft steeds voorop staan.

Bij de overdracht van normen en waarden en bij het corrigeren hiervan wordt ook getracht om dit tussen de kinderen onderling in de vorm van open communicatie te laten plaatsvinden. Kinderen worden geholpen bij het aanspreken van elkaar op het gedrag van de ander en worden geholpen om te kijken naar de gevolgen van hun eigen gedrag. Ze leren voor zichzelf op te komen en daarnaast rekening te houden met anderen. Kinderen hebben het meeste vertrouwen in hun eigen mogelijkheden wanneer ze zelf ervaren dat ze met bepaald gedrag een ruzie kunnen oplossen of een onveilige situatie in een veilige kunnen veranderen.

Als de groepsleiding/docent een kind aanspreekt op zijn/haar gedrag, gebeurt dit ook in een open en constructieve sfeer.

Mocht correctie van het gedrag noodzakelijk zijn, dan wordt hierbij in eerste instantie getracht te werken met een systeem van belonen. Straffen is altijd het laatste redmiddel, maar wel noodzakelijk in het opvoedproces als regels en afspraken kracht bij gezet moet worden. Het moet duidelijk zijn dat er bij alles een oorzaak en gevolg is en dat het zich niet houden aan afspraken en/of het niet volgen van de regels consequenties heeft. Hierin is het uitgangspunt dat het kind altijd zelf een keuze heeft. Het moet altijd duidelijk zijn welke uiteindelijke consequentie het gedrag van het kind kan hebben. Het kind moet gewaarschuwd zijn.

DIVERSEN

DOELGROEP, OPENSTELLING, WERKWIJZE CURSUSBSO, INFORMATIEOVERDRACHT EN ONGEWENST GEDRAG

Doelgroep

De CursusBSO vangt kinderen op van 4-12 jaar. Er is een verschillend cursusaanbod voor de 4,5 jarigen en voor de 6+. Bij het cursusaanbod voor 6-12 jarigen, wordt er, als een cursus daarom vraagt, ingedeeld in leeftijdscategorieën, bijvoorbeeld van 6-8 en 9+.

Openstelling

Zoals in de inleiding al is aangegeven, is de CursusBSO vooralsnog alleen in bedrijf op de korte middagen, vooralsnog op maandag-, dinsdag- en donderdagmiddag.

Werkwijze CursusBSO: Een CursusBSO-middag

Een middag op de CursusBSO ziet er voor de kinderen als volgt uit:

15.00-15.30 Aankomst cursuslocatie (afhankelijk van school en soort vervoer)

15.30-16.00 Drinken en fruit (onbeperkt) eten en een bijzondere koek in één van de groepsruimtes. Daarna kunnen de kinderen naar buiten bij mooi weer of gaan zij naar een middelgrote zaal voor de drukke spelletjes. Ze kunnen er ook voor kiezen in de groepsruimtes te blijven, waar ze kunnen lezen, spelletjes spelen, kletsen of tekenen.

16.00 Start cursus. Het kind verlaat op dit moment de basisgroep en gaat naar haar/zijn activiteit.

16.45 – 17.00 Korte pauze tijdens de cursus. Deze pauze wordt begeleid door de docent van de cursus. Hierbij krijgen ze weer te drinken en maximaal 2 biscuitjes.

17.30 Einde cursus. Ouders kunnen hun kinderen op de cursuslocatie komen halen.

Overdrachtmoment tussen de ouders en de docent. Indien wenselijk kan ook met de pedagogisch medewerker gesproken worden in één van de groepsruimtes.

17.50 Verzamelen van de resterende kinderen in de groepsruimtes.

18.00 Alle kinderen zijn opgehaald of via de extra thuisbrengservice naar huis gebracht.

Door deze structuur in de middag aan te brengen is het voor de kinderen duidelijk wat zij kunnen verwachten en wat van hen verwacht wordt: dit vergroot de emotionele veiligheid van het kind.

Werkwijze CursusBSO: Einduitvoering

Aan het einde van elke periode vindt er een einduitvoering plaats. Indien mogelijk gebeurt dit in een daarvoor geschikte ruimte, zoals een klein theater. De kinderen leren voor publiek

optreden en het geeft de ouders de gelegenheid om te kijken naar de vorderingen van hun kinderen. Doordat alle cursussen tijdens één voorstelling zichzelf presenteren, krijgen de kinderen en ouders ook een beeld bij de andere cursussen van de CursusBSO. Het geheel wordt afgesloten met een borreltje.

Overdracht van informatie over de kinderen

Bij het ophalen van de kinderen vindt er informatieoverdracht plaats tussen ouders en docent en/of coördinator. Ouders krijgen, indien aan de orde, bijzonderheden van die middag te horen. De docent observeert de kinderen doorlopend tijdens de cursusperiode en kijkt daarbij naar een aantal basisitems:

1. Gedrag van het kind in de groep (luistert goed, volgt aanwijzingen op etc.)
2. Plek van het kind in de groep (bijvoorbeeld, aanwezig, stil etc.)
3. Participatie in de groep
4. Verhouding docent – kind

Mochten deze observaties aanleiding geven tot bijzonderheden, dan worden deze eerst met de pedagogisch medewerker van de CursusBSO besproken. Eventueel wordt de observatie daarna met de ouders van het betreffende kind besproken. Natuurlijk kan de ouder altijd met de docent een afspraak maken om zijn/haar kind te bespreken.

Opvallend en/of ongewenst gedrag

Als opvallend gedrag aan de orde is, wordt dit eerst overlegd tussen docent en pedagogisch medewerker. Indien nodig, zal hierna contact opgenomen worden met de ouders. In dit overleg wordt het gedrag besproken en worden eventuele afspraken gemaakt over observatie en externe begeleiding. Gezamenlijk wordt een strategie bepaald.

Als het gedrag van het kind en de begeleiding hiervan een te grote impact heeft op c.q. ten koste gaat van de rest van de groep, kan in het uiterste geval een kind van deelname aan de CursusBSO worden uitgesloten.

De pedagogisch medewerker en docenten zijn binnen de CursusBSO extra alert op een kind dat gepest wordt. Een gepest kind wordt serieus genomen, krijgt aandacht en steun. Er wordt niets gedaan waarvan een gepest kind niet op de hoogte is of wat het niet wil. Een gepest kind krijgt de mogelijkheid zijn nare ervaringen en gevoelens te uiten. De pedagogisch medewerker probeert de weerbaarheid van een gepest kind te stimuleren.

Er is ook aandacht voor de pester. Deze wordt aangesproken op zijn gedrag, maar

tegelijkertijd ontvangt deze ook steun. Door het ontvangen van steun en positieve aandacht zal de pester eerder geneigd zijn om gewenst gedrag te vertonen dan als de nadruk steeds ligt op het negatieve gedrag (het pesten).

Bijlage 1: WERKPLAN CURSUSBSO

Inleiding:

Dit werkplan is een praktische uitwerking van de uitgangspunten van het pedagogische beleid van de CursusBSO. Hoe vertaal je de visie op talentontwikkeling van de kinderen naar de praktijk. Welke cursussen volgen de kinderen en hoe ziet een cursuscyclus er dan uit.

4- en 5- jarigen:

Bij de 4- en 5- jarigen wordt de cursus op een speelse manier geïntegreerd in het opvangprogramma. Van deze kinderen is vaak nog niet bekend welke vormen van intelligentie de boventoon voeren en naar welk soort cursussen hun voorkeur uitgaat. Ze vinden het nog leuk om met allerlei verschillende dingen bezig te zijn en hebben een korte concentratiespanne. De bedoeling is om deze kinderen op te vangen in een ruimte die verschillende hoekjes kent. Een bouwhoek, hoek met auto's, hoek met playmobil en een tafel waaraan getekend kan worden en kleine "knutsel"-activiteiten plaats kunnen vinden. Zij bevinden zich gedurende de middag met maximaal 20 kinderen in deze groepsruimte en zijn daar vrij om te kiezen wat ze willen doen. Bij goed weer, wordt er ook buiten gespeeld.

Tijdens de middag wordt de kinderen, in kleinere groepjes van rond de 10 kinderen, een specifieke 'cursus' geboden die ligt op het vlak van de vormen van intelligentie, waar op school niet altijd aandacht aan besteed wordt, namelijk muzikaal-ritmisch, lichamenlijk-kinesthetisch, inter- en intrapersonaal. De bedoeling is de kinderen een cursus te bieden rond een thema. Dit thema werken ze uit door middel van bewegen, muziek en creatief tekenen. Ook meditatieve/yoga-achtige oefeningen zijn een onderdeel van deze cursus. Het thema is steeds anders, de opbouw van de cursus hetzelfde. Deze cursus vindt plaats buiten de basisgroep en duurt 45 / 60 minuten. Een langere concentratiespanne kan van deze leeftijdsgroep niet verwacht worden. Op deze manier worden de kinderen aangespoord hun talenten en interesses op te sporen en verder te ontwikkelen.

6-12 jarigen:

Voor de 6-12 jarigen wordt een middagvullend cursusprogramma aangeboden. Deze kinderen zijn in staat langer hun concentratie vast te houden en volgen gedurende de middag een cursusprogramma van 1,5 uur met tussentijds een pauze van 1 kwartier. Ook hun middag kent daardoor een vaste structuur.

Bij deze leeftijdsgroep ontstaat al een duidelijker voorkeur voor een bepaald soort intelligentie. Zo zijn er beweegknappe kinderen en muzikale kinderen. De één houdt van

knutselen en de ander wil toneelspelen of de natuur ontdekken. Om bij deze kinderen de andere vormen van intelligentie niet uit te sluiten en een niet te eenzijdig cursusaanbod te bieden, kiezen wij bij deze cursussen voor een hoofdthema en subthema's. Elk kind kiest voor een hoofdactiviteit, bijvoorbeeld tekenen/handvaardigheid, dans/toneel of muziek. Deze activiteit volgt het steeds 4 à 5 weken, afgewisseld met een blok van 2 weken met een subactiviteit. Op deze manier besteedt het kind de meeste tijd aan zijn/haar 'intelligentie', maar komt het ook in aanraking met andere intelligenties.

Een cursusblok van bijvoorbeeld 16 weken ziet er dan als volgt uit:

4 weken muziek

2 weken tekenen/handvaardigheid

4 weken muziek

2 weken toneel/dans

4 weken muziek

Er zijn andere groepen die dans/toneel of tekenen/handvaardigheid als hoofdthema hebben, waarbij deze hoofdthema's worden afgewisseld met de andere subthema's. Tijdens de subthema's krijgen de kinderen een beeld van een andere cursus en krijgen de basisvaardigheden daarvan mee en zij komen in aanraking met een andere vorm van intelligentie. Bij de 6-8 jarigen kan dit nog speels en algemeen zijn.

Omdat uiteindelijk alle cursussen toewerken naar een einduitvoering, zullen de subthema's bij de 9+ cursussen veel specifieker worden ingevuld. Zij zullen bijvoorbeeld bij het subthema handvaardigheid aan het decor of de kostuums werken en bij het subthema toneel/dans aan een dansje/toneelstukje bij de muziek.

Bijlage 2: Open communicatie met de kinderen

Een goede en effectieve communicatie met de kinderen is van groot belang voor de emotionele veiligheid van het kind. Bij de CursusBSO gaan wij hierbij uit van de theorieën van Solter en Gordon, die een aantal voorwaarden stellen aan effectieve communicatie:

- De groepsleider/docent kent **zijn eigen grenzen kent en geeft deze aan**. De groepsleider/docent moet daarom voor zichzelf weten welk gedrag je wel accepteert van het kind en welk gedrag je niet accepteert. De grenzen van de volwassene zijn hiervoor bepalend en deze zijn voor iedereen anders. Het kind moet leren omgaan met deze grenzen. Hiernaast zijn er de 10 gouden regels die grenzen aangeven.
- Een tweede belangrijke voorwaarde voor effectieve communicatie is **het uiten van de emotie**. Bijvoorbeeld: heb je een conflict met iemand en ga je (om wat voor reden dan ook) snel weer over tot de orde van de dag, dan sla je een belangrijke stap over: het uiten van de bijbehorende emotie. Dit kan op den duur leiden tot allerlei vervelende verschijnselen zoals chagrijnigheid, hoofdpijn, lichtgeraaktheid, etc. Bij kinderen die hun gevoel overslaan is dit herkenbaar aan jengelig gedrag, huilerig zijn om niets, overdreven eisend zijn. Kortom, gedrag waar je je als volwassene aan kan ergeren. Wanneer je last hebt van dergelijk gedrag, is het mogelijk om het kind te helpen zich te ontladen door het goed te laten uithuilen maar ook door bijvoorbeeld wilde spelletjes, fanatiek dansen of hard schreeuwen. In geval van drift of huilen is het effectiever om dit gedrag even te bemoedigen dan om het af te keuren. Bij afkeuring wordt de emotie die onder de drift of huilbui zit, namelijk onderdrukt wat in het slechtste geval uiteindelijk tot agressie en depressie kan leiden.
- Hiernaast wordt in de communicatie met het kind naar oogcontact gezocht of gevraagd.

In de communicatie met kinderen wordt gebruik gemaakt van drie technieken:

- **Terugsporen:** het *erkennen van het gevoel* van het kind. Terugsporen kan gebruikt worden wanneer een kind een probleem heeft maar ook wanneer het kind een grens krijgt aangegeven (iets moet of mag niet). In het laatste geval kun je dit doen door tegelijkertijd met het aangeven van de grens het gevoel dat hierdoor bij het kind ontstaat te erkennen. De grens blijft duidelijk maar het gevoel van kind (boosheid, verdriet, opstandigheid) en ook van de volwassene (teleurstelling, boosheid) mag geuit worden en wordt niet veroordeeld. Door dit terugsporen wordt tegelijkertijd structuur geboden in het denken van het kind over een bepaalde situatie.

- **Ik-boodschap:** Een ik-boodschap kenmerkt zich door het (storende) gedrag van het kind als probleem ofwel als grens van de volwassene te formuleren. Het aangeven van de grens kan gepaard gaan met een bijpassende emotie. De gedachte hierachter is dat het kind altijd uit is op zijn eigen behoeftebevrediging wat op zich gezond is en natuurlijk. In het geval dat deze behoeftebevrediging als storend wordt ervaren kan dit als probleem van de groepsleider/docent worden opgevat (elke groepsleider/docent zal ander gedrag storend vinden). Doordat de groepsleider/docent zijn grens aangeeft door middel van een duidelijke ik-boodschap wordt het kind uitgenodigd om het storende gedrag te veranderen. Het kind krijgt hierbij de vrije keus om te veranderen. In geval er een emotie wordt geuit, is het van belang dat deze past bij de ik-boodschap. Het is verwarrend voor een kind om op een 'lieve manier' met een 'boze ik-boodschap geconfronteerd te worden.
- **Actief luisteren:** kenmerkt zich doordat de groepsleider/docent checkt of hij/zij de boodschap die het kind uitzendt goed begrepen heeft. Hierdoor laat de volwassene merken dat hij/zij het kind met zijn probleem accepteert. Het kind hoeft niet te veranderen. Het kind komt zelf tot een oplossing. Een voorwaarde voor actief luisteren is tijd! Zo wordt het kind de ruimte gegeven om zijn verhaal te doen.